

آیت‌الله واعظ‌زاده از افق بالاتری به جهان اسلام نگاه می‌گرد

حجت‌الاسلام دکتر احمد واعظی

رئیس دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
و عضو هیأت علمی دانشگاه باقرالعلوم

یکی از وجوه برجسته شخصیت استاد واعظ‌زاده این بود که به جای دریچه تنگ تعصبات مذهبی، در افق بالاتری به جهان اسلام و بشریت نگاه می‌کرد. ایشان خوانش تمدنی در دین داشت. آزاداندیشی و مجال دادن به بروز خلاقیت‌ها از لوازم تمدن‌سازی است. هرکجا تمدنی همچون تمدن اسلامی ظهور و بروز پیدا کرده، در فضایی بوده که فکر و اندیشه حرمت داشته، اگر فکر و اندیشه ناصواب باشد، حرمتش این است که با اندیشه صواب پاسخ داده شود.

عالم جامع علوم الهیه

آیت‌الله مصطفی محقق داماد

استاد حقوق بین الملل دانشگاه شهید بهشتی
و رئیس گروه مطالعات اسلامی فرهنگستان علوم ایران

استاد واعظ‌زاده یکی از تربیت‌یافتگان مکتب قم و از نظر علمی بحق عالمی نمونه از عالمان جامع علوم الهیه بود و از نظر اخلاقی تندیس تواضع، فروتنی و کرامت نفس بود. به یقین سخن‌سنجان فردها با مطالعه آثار او به عظمت صاحب آثار پیش‌ازپیش پی خواهند برد.

مرحوم واعظ‌زاده عمده درس فقه را در دوره‌های اولیه درس، نزد پدرم آیت‌الله حاج سیدمحمد محقق داماد یزدی خوانده بودند، البته در زندگینامه‌شان نیاورده‌اند؛ بنابراین بنده گمان می‌کردم تنها راه ارتباطی با خانواده ما از طریق شاگردی‌شان نزد پدرم بوده است. خدا را شاهد می‌گیرم که گزاف نگفته‌ام اگر بگویم، بنده در زندگی‌ام کمتر شخصیت کاملی در اخلاق، علم و جامعیت در الهیات، همچون مرحوم مطهری و مرحوم واعظ‌زاده دیده‌ام.

حتی یکی از مقاصد برای آمدن به مشهد و تدریس در دانشگاه رضوی، نشستن در حضور وی بود. در آنجا بیشتر هم سؤال می‌کردم و بهره می‌بردم. آیت‌الله واعظ‌زاده داستان‌های

تاریخ معاصر مانند زندگینامه سیاسی آیت‌الله بروجردی را آن قدر زیبا و دقیق بیان می‌کردند که بنده آنها را ضبط می‌کردم و اکنون در لپ‌تاپ شخصی خود دارم. آیت‌الله واعظ‌زاده جامع علوم بود؛ فقیه، اصولی، مورخ، مفسر و ادیب به تمام معنا (مسلط کامل به ادبیات عرب) بودند. در واقع تسلط آیت‌الله واعظ‌زاده در سه جهت بود: رجال، تاریخ تمدن اسلامی و ادبیات. در رجال متأثر از آیت‌الله بروجردی بود؛ اما در دو مورد دیگر، حتی از ایشان هم مسلط‌تر بودند.

مرحوم واعظ‌زاده می‌توانست الگوی خوبی برای طلبه‌ها باشد. همان‌طور که گفتم جامعیت، عدم تعصب، فکر و دید بسیار وسیع، اطلاعات گسترده و حافظه بسیار قوی از شاخصه‌های بارز ایشان بود. هم دانشگاه و هم حوزه را خوب درک کرده بودند. با توجه به سن‌شان، خیلی از مسائل تاریخ معاصر در دوران پهلوی اول و دوم را از نزدیک دیده بود؛ بنابراین تاریخ معاصر را هم بسیار دقیق نقل می‌کرد.

به نظرم لفظ «علامه» را به هرکسی نباید اطلاق کرد. بنده علاقه داشتم بجز علامه طباطبایی، تنها به شهید مطهری، علامه بگویم. اکنون با خیال راحت می‌توانم این لفظ را برای آیت‌الله واعظ‌زاده نیز به کار ببرم؛ چون علامه به کسی می‌گویند که جامع چندرشته از علوم اسلامی باشد. همیشه به ایشان می‌گفتم شما پلاتشبیبه مثل خداوند، صفت فیاض را دارید. اصرار داشتند که هرچه را بیاد می‌گرفتند، به راحتی در اختیار بقیه قرار دهند. برای مثال وقتی با ایشان روبه‌رو می‌شدید، خلاصه‌ای از کتابی را که خوانده بودند منتقل می‌کردند. بنده نکته‌های فراوانی از ایشان شنیده‌ام که هنوز نتوانسته‌ام منبع آنها را پیدا کنم و تنها منبع من ایشان است.

آیت‌الله واعظ‌زاده در مشهد استوانه بسیار مهمی بود. کاری که ایشان همین اواخر در مورد قرآن انجام داد و آن تحقیقی که در سال‌های آخر خودشان ارائه داد، نشانه تسلط کافی به ادبیات و قرآن است. به هر حال من معتقدم که جای ایشان به‌سختی پُر خواهد شد.

یادنامه‌ای برای
گرامیداشت مقام علمی
استاد آیت‌الله
محمد واعظ‌زاده خراسانی

پاییز ۱۴۰۳

۳۷